

ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ

«Με τη μνημοσύνη και όχι με τη λησμονιά ωριμάζει και μεγαλουργεί ο άνθρωπος.»

Σήμερα είμαστε εδώ για να μνημονεύσουμε το μεγάλο άθλο που πραγματοποίησε πριν από 197 χρόνια το ελληνικό έθνος. Είμαστε εδώ για να τιμήσουμε και να εκφράσουμε το σεβασμό μας στους αγωνιστές και σε όλους εκείνους που κράτησαν στην καρδιά τους άσβεστη τη φλόγα της λευτεριάς...

Ανήκουμε σε μια χώρα που είναι μικρή στο χώρο, αλλά απέραντη στο χρόνο. Είναι μια φλούδα γης και όπως την προσδιόρισε ο Γεώργιος Σεφέρης, είναι ένα πέτρινο ακρωτήριο στη Μεσόγειο, που δεν έχει άλλο αγαθό παρά τον αγώνα του λαού, τη θάλασσα και το φως του ήλιου.

Η Επανάσταση του 1821, αποτελεί το μεγαλύτερο ιστορικό γεγονός της νεότερης ιστορίας μας, αφού με αυτήν το έθνος μας κατόρθωσε να αποκτήσει κρατική υπόσταση. Στα τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς, που ακολούθησαν την άλωση της Πόλης, οι Έλληνες πίστευαν ακράδαντα ότι είναι οι συνεχιστές όχι μόνο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας αλλά και της αρχαίας Ελλάδας κι έτσι απέκτησαν συνείδηση της ιστορικής τους συνέχειας. Η αφύπνιση της εθνικής συνείδησης συνέβαλε στη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τη γλώσσα τους και τη θρησκεία τους.

Σ' αυτό συνέβαλαν πολλοί: η Εκκλησία, που υπήρξε «η κιβωτός του Έθνους», ο ρασοφόρος δάσκαλος, ο Κοσμάς ο Αιτωλός και οι Δάσκαλοι του Γένους, οι οποίοι με τα κείμενά τους βοήθησαν στην πνευματική αφύπνιση του Γένους. Ο Ρήγας Φεραίος, ο Αδαμάντιος Κοραής, ο Ευγένιος Βούλγαρης, ο Άνθιμος Γαζής και άλλοι Έλληνες διαφωτιστές βρήκαν πρόσφορο έδαφος για να ριζώσει και να βλαστήσει ο σπόρος της λευτεριάς. Χωρίς αμφιβολία, ο αγώνας αυτός έχει την ουσία και τις διαστάσεις ενός θαύματος. «Γιατί στο θαύμα κι όχι στη λογική, χρωστάει την ανάστασή του το Γένος», έγραψε ο στρατηγός Μακρυγιάννης. Η λογική έλεγε ότι οποιαδήποτε προσπάθεια εξέγερσης απέναντι στην Οθωμανική αυτοκρατορία ήταν, εκ των προτέρων, καταδικασμένη σε αποτυχία, όπως είχε γίνει και στο παρελθόν με διάφορα προεπαναστατικά κινήματα. Επιπλέον, η Ευρώπη, οι Μεγάλες Δυνάμεις της Ιερής Συμμαχίας ήταν εχθρικές απέναντι στην Επανάσταση. Μέσα σε αυτό το Ευρωπαϊκό πολιτικό κλίμα ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση του 1821. Κι όμως, η μεθοδική προετοιμασία από τη Φιλική Εταιρεία, οι Κλέφτες και οι Αρματολοί, η θέληση και η αγωνιστικότητα έφεραν το ποθούμενο.

Ας δούμε όμως ειδικότερα πώς άναψε η μεγάλη φωτιά της εξέγερσης στην περιοχή της Ρούμελης.

Η Ρούμελη όπως και όλη η Ελλάδα εκείνους τους χρόνους ήταν ρημαγμένος τόπος. Στη ματωμένη γη περπατούσε η Ελληνική ψυχή βογκώντας και κρυφοκλαίγοντας. Τα σουλτανικά φερμάνια έστηναν ασταμάτητα τους Γολγοθάδες στον Ελληνισμό. Ο σκοπός τους ένας: Να στεγνώσουν τη ψυχή του Έλληνα, να φιμώσουν το στόμα. Η ψυχή όμως έμεινε άπαρτο κάστρο. Η μια γενιά διαδεχόταν την άλλη με το ΟΧΙ ριζωμένο στη καρδιά και το νου.

Και τα χρόνια κυλούν. Βρισκόμαστε στο 1818 όταν, καθώς αναφέρει ο ιστορικός Γεώργιος Κρέμος στα Φωκικά, οι εταίροι άρχισαν να εργάζονται υπέρ της Επανάστασεως έχοντας μνήσει πολλούς : όπως τον Ιερέα Γεώργιο Αθανασίου, ο οποίος μνήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1818 από τον Τσακάλωφ, τον Λεόντιο Ιωάννου και τους προύχοντες της Λιβαδειάς, Ιωάννη Λογοθέτη, Λάμπρο Νάκο και Ιωάννη Φίλωνα το 1819.

Μέχρι το τέλος του 1820 ήταν μνημένοι ο Επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας, ο Αθανάσιος Διάκος, ο Ιωάννης Γκούρας, ο Πανουργιάς, κ. ά. Ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄ προς το τέλος του 1820 ή την αρχή του 1821 κάλεσε στην Πόλη τον Επίσκοπο Σαλώνων Ησαΐα.

Επιστρέφοντας ο Ησαΐας από την Πόλη στις 11 του Μάρτη στην παραλία της Αντίκυρας, τράβηξε ίσα για τον Όσιο Λουκά. Το βράδυ της ίδιας μέρας συνάχθηκαν στο ναό της Μονής ο Αθανάσιος Διάκος, ο απεσταλμένος της Φιλικής Εταιρείας Θανάσης Ζαρείφης, οι Προεστώτες και οι Πρεσβύτεροι των μοναχών για να ακούσουν από το στόμα του Ησαΐα το μεγάλο μήνυμα. Μετά από μικρή συνδιάσκεψη ψήφισαν την επανάσταση. Δεν θα είναι υπερβολή να ειπωθεί ότι τούτη η συνεδρίαση

είναι η ιδρυτική πράξη για την Εθνική Εξέγερση στη Ρούμελη. Εκείνη τη βραδιά ορίστηκε αρχηγός της περιοχής Βοιωτίας ο Διάκος και άρχισε την προετοιμασία την επανάστασης.

Αφού ετοιμάστηκε η επανάσταση στη Βοιωτία, ο Ησαΐας πήγε στα Σάλωνα, όπου κινήθηκε με την ίδια ζωτικότητα και σύνεση. Είχε αρχίσει σχεδόν φανερά η συγκομιδή και η προετοιμασία των όπλων. Η εύφλεκτος ύλη ήταν συγκεντρωμένη και αναμενόταν μόνο η σπίθα που θα άναβε την ουρανομήκη φλόγα της εξέγερσης.

Τη νύχτα της 26^{ης} προς 27^η Μαρτίου βρίσκονταν στο Μοναστήρι του Οσίου Λουκά, εκτός από τους Μοναχούς και μερικούς χωρικούς, ο φιλικός Ζαρείφης, ο Αθανάσιος Διάκος και ο Ησαΐας. Αποφασίζουν να κηρυχτεί η επανάσταση στις 27 Μαρτίου με όλη τη λαμπρότητα που επέβαλε ένα τόσο σημαντικό γεγονός. Πριν χαράξει καλά – καλά έγινε δοξολογία. Μετά το τέλος της φιλούν ευλαβικά το χέρι του Ησαΐα που κρατούσε την απλή σημαία της επανάστασης, αλληλοσπάζονται και αποχωρίζονται.

Ο Ησαΐας έφυγε γρήγορα για την Άμφισσα, μαζί με μικρή ένοπλη συνοδεία. Ενώ ο Διάκος πήρε το δρόμο για τη Λιβαδειά, εκατό περίπου κάτοικοι του Κυριακίου, του Στειρίου και του Διστόμου, με επικεφαλής τον Αραχωβίτη μοναχό Μελέτιο, πολιόρκησαν το Διοικητήριο του Διστόμου. Φθάνοντας ο Διάκος το βράδυ της 27^{ης} Μαρτίου στη Χαιρώνεια, στέλνει μηνύματα στους Βοιωτούς για γενική συγκέντρωση στο Μοναστήρι Λυκούρεση. Αφού συγκεντρώθηκαν οι επαναστάτες τη νύχτα 28^η προς 29^η Μαρτίου πολιόρκησαν τη Λειβαδιά.

Οι Τούρκοι είχαν κλειστεί κυρίως στο κάστρο της Λειβαδιάς και παραδόθηκαν την 31^η Μαρτίου. Έτσι την 1^η Απριλίου (σαν σήμερα) υψώθηκε επίσημα η σημαία της ελευθερίας. Στη μία της όψη ήταν

γραμμένο το σύνθημα Ελευθερία ή Θάνατος και στην άλλη ήταν ζωγραφισμένη η εικόνα του Αγίου Γεωργίου. Κατόπιν, παραδόθηκε στο Διάκο ως Αρχιστράτηγο της επαρχίας.

Αλλά και στη δυτική πλευρά του Παρνασσού η επανάσταση ψηφίστηκε ομόφωνα και η φλόγα της εξέγερσης άναψε γρήγορα. Ήταν προετοιμασμένο το έδαφος από τον ηρωικό Επίσκοπο Σαλώνων Ησαΐα, στον οποίο άριστα ταιριάζουν τα λόγια του ποιητή : « Το ράσο του παπά κι η μίτρα του Δεσπότη θα γένουν χάρου φλάμπουρο και σκιάχτρο και σκοτάδι» για τον τύραννο.

Έτσι, η Επανάσταση που άρχισε σ' αυτόν εδώ το χώρο, άναψε γρήγορα στη Βοιωτία, την Φθιώτιδα και τη Φωκίδα και συνέβαλε αποφασιστικά στην τελική έκβαση του αγώνα.

ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ

Τα αιτήματα και τα μηνύματα της Επανάστασης παραμένουν επίκαιρα και άφθαρτα γιατί εκπροσωπούν τα μεγάλα ιδανικά της ελεύθερης πατρίδας και της εθνικής αξιοπρέπειας. Το 1821 κατέδειξε πως τα Έθνη και οι άνθρωποι θα πρέπει να παραμένουν πιστοί και προσηλωμένοι στην αστείρευτη πηγή της ελπίδας και της αγωνιστικότητας.

Η Επανάσταση του 1821 ήταν ένας καθολικός αγώνας που απέδειξε ότι η πίστη στην ελευθερία και η ισχυρή θέληση ενός λαού, μπορούν να αλλάξουν την ιστορική του μοίρα. Οι Έλληνες διεμήνυσαν για μια ακόμα φορά πως κανείς λαός δεν μένει υπόδουλος όταν πάρει την υπέρτατη απόφαση να ζήσει ελεύθερος ή να πεθάνει.

**«Η μεγαλοσύνη των λαών δε μετριέται με το στρέμμα.
Με της καρδιάς το πύρωμα μετριέται και με το αίμα»**